

Nr 676

Av herr **Persson** i Växjö **m. fl.**, i *anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 177, med förslag till lag om folkomröstning i pensionsfrågan m. m.*

Allmänna pensionsberedningens betänkande angående förbättrad pensionering har under de senaste månaderna varit föremål för en intensiv diskussion. Beredningens förslag om förbättrad folkpensionering synes ha vunnit allmän anslutning. Däremot har enighet icke kunnat uppnås om principerna för en tilläggs pension utöver folkpensionen.

En betydande opinion har länge hävdad, att frågan om tilläggs pensionerna bör bli föremål för folkomröstning. Det ankommer på Kungl. Maj:t och riksdagen gemensamt att besluta om allmän folkomröstning, när det i ärende av särskild vikt prövas nödigt att före dess avgörande inhämta folkets mening. Beslutet skall ges formen av samfällt stiftad lag, vilken skall innehålla bestämmelser om den eller de frågor som skall besvaras samt om tid och sätt för folkomröstningen.

Kungl. Maj:t har i proposition nr 177 till årets riksdag förordat att en allmän folkomröstning anordnas rörande principerna för en pensionsreform. I propositionen har departementschefen bl. a. anfört, att det visserligen kan göras gällande att pensionsfrågan är så komplicerad att den mindre väl lämpar sig för en folkomröstning men att han, med hänsyn till de starka önskemål som framkommit om att folkets mening i denna ordning inhämtas, inte vill tillmäta dessa invändningar mot en folkomröstning någon avgörande betydelse. Han föreslår att omröstningen skall äga rum söndagen den 13 oktober 1957.

Den framlagda propositionen är, som framgår av det ovan anförda, ett uttryck för Kungl. Maj:ts uppfattning, att pensionsfrågan är ett ärende av sådan särskild vikt att folkets mening genom folkomröstning bör inhämtas före dess avgörande. Tungt vägande invändningar mot en folkomröstning i denna komplicerade och för medborgarna i allmänhet svårbedömbara fråga har fått vika för angelägenheten av att klarhet vinnes angående folkets mening om hur frågan bör lösas. Alla är eniga om pensionsfrågans stora betydelse såväl samhälls-ekonomiskt som för den enskilde medborgaren. Bifaller riksdagen Kungl. Maj:ts förslag om folkomröstning måste det därför vara synnerligen angeläget att omröstningen blir ett fullödigt uttryck för folkviljan. Med hänsyn härtill bör folkomröstningen anordnas på ett sådant sätt, att man så långt möjligt underlättar för medborgarna att ge sin mening till känna. Detta utgör enligt vår uppfattning motiv för en diskussion om tiden under vilken folkomröstningen skall äga rum.

Kungl. Maj:ts förslag innebär, som ovan nämnts, att folkomröstningen skall anordnas söndagen den 13 oktober. Det kan ifrågasättas huruvida enbart söndagen numera lämnar väljarna tillfredsställande möjligheter att rösta. Det finns

starka skäl som talar mot detta. Inom många områden av arbetslivet förekommer skiftarbete, och inom industrien kan en märkbar tendens att övergå till kontinuerlig drift iakttagas. En snabb utveckling pågår inom serviceområdena. Många serviceyrken kräver manuell arbetskraft hela eller i det närmaste hela dygnet. För de anställda som berörs härav torde svårigheter förefinnas att deltaga i ett söndagsval.

Utvecklingen i vårt land efter kriget har ökat möjligheterna för det stora flertalet medborgare att utnyttja fritiden på ett helt annat sätt än tidigare. Den höjda levnadsstandarden och motorismens frammarsch möjliggör för allt fler att företaga långa bilresor under weekenden. Den ytterligare förkortning av arbetstiden som årets riksdag beslutat kommer en hel del löntagargrupper att taga i anspråk för en förlängning av fritiden vid veckoskiftena. För övrigt torde i en inte alltför avlägsen framtid arbetstiden för alltflera grupper komma att begränsas till fem dagar i veckan. Detta talar för att weekenden i allt större utsträckning kommer att utnyttjas för resor och friluftsliv. Det finns anledning förmoda att denna utveckling kommer att inverka menligt på valdeltagandet om tiden för valen begränsas till en söndag. Det finns säkerligen ett icke obetydligt antal medborgare som i valet mellan att rösta och att utnyttja fritiden på sätt som ovan antytts väljer det sistnämnda.

Det anförda synes oss motivera att man i ett större sammanhang upptager frågan om tiden för val till riksdagens andra kammare och för kommunalvalen till prövning. Vid en sådan prövning torde det kunna vara av värde att erfarenhet funnes att tillgå från ett försök med röstning under två dagar. Ett sådant försök borde kunna göras vid folkomröstningen i pensionsfrågan. Visserligen kan det hävdas, att erfarenheten på grund av olika omständigheter blir begränsad; folkomröstningen kan inte utan vidare jämföras med ett allmänt val, och den ovan anförda exemplifieringen beträffande negativ påverkan på röstdeltagandet har måhända icke samma relevans vid den föreslagna tiden för folkomröstningen som vid den tid då de allmänna valen förrättas. Även en sådan begränsad erfarenhet kan emellertid vara en tillgång för den händelse en sådan prövning som ovan nämnts kommer till stånd.

Med hänvisning till det anförda föreslår vi,

att riksdagen måtte besluta att folkomröstningen rörande principerna för en pensionsreform anordnas söndagen den 13 oktober och måndagen den 14 oktober 1957.

Stockholm den 14 maj 1957

Fritz Persson

Hjalmar Gustafson

Rune Johansson
i Norrköping

Ossian Sehlstedt

Tore Bengtsson
Halmstad

Tekla Torbrink

Birger Nilsson

Ivar Jansson
Kalix

Eric W. Johanson

Erik Severin

Harald Kärrlander

Erik Brandt

Anders Forsberg